

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування

Факультет управління, економіки та права

(назва факультету)

Кафедра права

(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор з навчально-виховної
роботи, к.т.н., професор

В.М. БОЯРЧУК

/підпис/

/ініціали та прізвище/

«___» _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Медичне право України

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Львів 2024

Робоча програма з навчальної дисципліни «Медичне право України» для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Право»

/назва освітньої програми /

Розробник: в.о. доцента кафедри права, доктор філософії зі спеціальності 081
Право А.О. НЕСТЕРЕНКО

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права :
Протокол № 2 від 28 серпня 2024 року

Завідувачка кафедри права

_____ /підпис/

Г.І. ГРЕЩУК

_____ /прізвище та ініціали/

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії (ради) факультету
управління, економіки та права :

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 року

Голова методичної комісії факультету
управління, економіки та права :

_____ /підпис/

В.М. КОВАЛІВ

_____ /прізвище та ініціали/

1. Опис навчальної дисципліни

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Напрямок підготовки **081 «Право»**

Характеристика навчальної дисципліни: вибіркова

Кількість кредитів – 6

Загальна кількість годин – 180

Вид контролю: іспит

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 6

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Предмет і методи медичного права. Медичні правовідносини: поняття, види, склад. Система і джерела медичного права. Медичне право України як навчальна дисципліна і галузь науки. Рівні соціального регулювання медичної діяльності. Роль і значення лікарської етики і деонтології в загальній структурі соціального регулювання медичної діяльності. Правове регулювання етики та деонтології лікаря. Біоетика як комплексна наука, що займається питаннями медицини в рамках захисту прав людини. Досвід функціонування етичних комітетів, як інструменту захисту прав пацієнтів при наданні медичної допомоги і проведенні біомедичних досліджень.

Тема 2. ПРАВА ЛЮДИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я. ПРАВА ПАЦІЄНТІВ. ЗАХИСТ ПРАВ ПАЦІЄНТІВ

Загальна структура і класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я. Права людини й окремих груп населення у галузі охорони здоров'я. Види правових статусів у сфері медичної діяльності. Класифікація прав людини у сфері медичної діяльності. Поняття пацієнта та його права. Права пацієнта в окремих напрямках медичної діяльності. Права пацієнта на збереження лікарської таємниці. Права пацієнта у сфері трансплантології і психіатрії. Право пацієнта на відшкодування шкоди у разі заподіяння його здоров'ю при наданні медичної допомоги. Юридичний конфлікт як підстава для захисту прав пацієнтів. Досудовий рівень захисту прав пацієнтів. Система органів прокуратури. Судовий спосіб захисту прав пацієнтів. Нормативно-правова база системи захисту прав пацієнтів. Адміністративний позов як засіб судового захисту прав пацієнта.

Тема 3. МЕДИЧНА ДОПОМОГА ТА МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ. ДОБРОВІЛЬНА ІНФОРМОВАНА ЗГОДА ПАЦІЄНТА

Право на життя і медична діяльність: питання співвідношення. Виникнення права на життя людини. Правові проблеми абортів. Евтаназія. Правові проблеми евтаназії.

Загальні організаційно-правові питання інформованої згоди. Організаційно-правові принципи інформованої згоди. Критерії правомірності інформованої згоди. Форми вираження інформованої згоди. Закони, які містять вимоги письмового і усного оформлення інформованої згоди. Юридична оцінка несприятливих результатів лікування хворих. Лікарські помилки. Нещасні

випадки. Проведення експертизи дефектів надання медичної допомоги. Визначення, актуальність і основні причини виникнення ятрогеній. Класифікація ятрогеній, місце ятрогенної патології в структурі несприятливих результатів медичних втручань. Ключові правові проблеми ятрогеній і пошук шляхів їх вирішення.

Тема 4. ЛІКАРСЬКА ТАЄМНИЦЯ

Поняття і медико-правове значення лікарської таємниці. Нормативно-правове регулювання інституту збереження лікарської таємниці. Суб'єкти збереження та об'єкт лікарської таємниці. Правомірність розголошення лікарської таємниці.

Тема 5. ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Управління у сфері охорони здоров'я. Види лікувально-профілактичної допомоги населенню. Основні напрями удосконалення організації охорони здоров'я. Забезпечення загальнодоступності медичної допомоги. Пріоритетність первинної медичної допомоги. Запровадження обов'язкового медичного страхування. Визначення державних гарантій надання громадянам медичної допомоги. Державний контроль і нагляд у сфері охорони здоров'я.

Тема 6. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я. Кримінальна відповідальність за правопорушення у сфері охорони здоров'я. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері охорони здоров'я. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників

Тема 7. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

Експертиза тимчасової непрацездатності. Медико-соціальна експертиза. Військово-лікарська експертиза. Судово-медична і судово-психіатрична експертиза.

Тема 8. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ ТА ІНШИХ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ

Загальні принципи правового регулювання трансплантології. Сучасна нормативно-правова база трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини. Основні проблеми і шляхи їх вирішення у сфері донорства. Трансплантація органів і тканин з використанням трупних трансплантатів. Право особи на фізичну(тілесну) недоторканість. Право донора і реципієнта на отримання певних гарантій у зв'язку з майбутнім оперативним втручанням

Тема 9. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Репродуктивні права людини. Медико-правові аспекти сурогатного материнства. Проблеми штучного запліднення і сурогатного материнства. Правове регулювання медичної генетики. Актуальні етико-правові питання клонування.

Тема 10. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ

Сучасна нормативно-правова база України з питань проведення медичних (клінічних) експериментів. Міжнародно-правові документи, що регламентують

проведення медичних експериментів. Умови правомірності проведення медичних експериментів за участю людини. Права і законні інтереси об'єкта дослідження, наукова обґрунтованість випробування.

3. Результати вивчення дисципліни

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми «Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми «Право»):

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Медичне право України» здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми «Право»):**

ПРН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Загальні положення медичного права України	16	2	4			10	18	1	1			16
Тема 2. Права людини у сфері охорони здоров'я. права пацієнтів. захист прав пацієнтів	20	4	6			10	18	1	1			16
Тема 3. Медична допомога та медичне обслуговування. Добровільна інформована згода пацієнта	20	4	6			10	18	1	1			16

Тема 4. Лікарська таємниця	16	2	4			10	18	1	1			16
Тема 5. Правові основи організації охорони здоров'я в Україні	20	4	6			10	18	1	1			16
Тема 6. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я	20	4	6			10	18	1	1			16
Тема 7. Правове регулювання медичних експертиз.	18	4	4			10	18	1	1			16
Тема 8. Правове регулювання трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини	18	4	4			10	18	1	1			16
Тема 9. Правове регулювання репродуктивних технологій	16	2	4			10	18	1	1			16
Тема 10. Правове регулювання проведення медичних експериментів	16	2	4			10	18	1	1			16
Усього годин	180	32	48			100	180	10	10			160

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Загальні положення медичного права України	4	1
2	Тема 2. Права людини у сфері охорони здоров'я. права пацієнтів. захист прав пацієнтів	6	1
3	Тема 3. Медична допомога та медичне обслуговування. Добровільна інформована згода пацієнта	6	1
4	Тема 4. Лікарська таємниця	4	1
5	Тема 5. Правові основи організації охорони здоров'я в Україні	6	1
6	Тема 6. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я	6	1
7	Тема 7. Правове регулювання медичних експертиз.	4	1
8	Тема 8. Правове регулювання трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини	4	1
9	Тема 9. Правове регулювання репродуктивних технологій	4	1
10	Тема 10. Правове регулювання проведення медичних експериментів	4	1
	УСЬОГО ГОДИН	48	10

6. Самостійна робота

Самостійна робота може бути виконана у формі реферату або індивідуальної роботи. Тематика рефератів та завдань для виконання індивідуальної роботи, вимоги до оформлення та оцінювання рефератів вказані у Методичних рекомендаціях з дисципліни «Медичне право України» для виконання практичних та самостійних робіт студентами денної форми навчання та студентів Навчально-наукового інституту заочної та післядипломної освіти спеціальності 081 «ПРАВО».

7. Методи і форми навчання

1. Словесні методи – лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту;

2. Наочні методи – лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

3. Метод навчання за рівнем пізнавальної активності – пояснювально-ілюстративний метод, метод відтворення, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.

4. Практичні методи – виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань(кейсів) і тестів, ділові ігри, презентації, доповіді, реферати.

8. Методи і форми контролю:

1. Усне опитування (індивідуальне, аналіз відповідей студентів).

2. Письмова аудиторна та позааудиторна практична перевірка – аналіз розв'язків ситуативних завдань (кейсів) і тестів шляхом застосування чинного законодавства у сфері медичного права, аналіз рефератів, доповідей, презентацій, аналіз проведених ділових ігр.

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація у формі екзамену.

Форми контролю: усна, письмова, комбінована.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота 100 балів										Екзамен	Сума
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.8	T.10	50 балів	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Оцінювання знань студента здійснюється за 100 бальною шкалою

10. Порядок оцінювання результатів навчання

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Медичне право України» здійснюється в одному семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. На екзамені оцінюванню підлягають:

- володіння нормативно-правовими актами, що є джерелами Медичного права України;

- володіння ключовими теоретичними знаннями про об'єкт дисципліни;

- здатність творчо мислити та синтезувати знання;

- уміння використовувати знання для розв'язання практичних завдань тощо.

Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Медичне право України» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

11. Критерії оцінювання знань студентів

12. Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

оцінка в балах	оцінка ECTS	визначення
90-100	A	відмінно
81-89	B	дуже добре
71-80	C	добре
61-70	D	задовільно
51-60	E	достатньо
до 51	FX	незадовільно з правом перездачі
до 34	F	незадовільно без права перездачі

90-100 балів (відмінно) – виставляється здобувачу вищої освіти, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набуті знання до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (дуже добре) – виставляється здобувачу вищої освіти, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базується на знанні предмету.

71-80 балів (добре) – виставляється здобувачу вищої освіти, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (задовільно) – виставляється здобувачу вищої освіти, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (достатньо) – виставляється здобувачу вищої освіти, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни.

0-50 балів (незадовільно) – виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни.

13. Методичне забезпечення

1. Нестеренко А.О. Силабус навчальної дисципліни «Медичне право України» для здобувачів вищої освіти за галуззю знань 08 «Право», спеціальністю 081 «Право».

14. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини: ООН, 10 грудня 1948 р. *Голос України*. 10.12.2008 р. № 236.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04 листопада 1950 р. *Голос України*. 10.01.2001 р. №3.

3. Статут Всесвітньої організації охорони здоров'я. Прийнятий 19 липня 1946 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

5. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Верховна Рада УРСР; Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 18.12.1984 № 51. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>

7. Кодекс законів про працю України, прийнятий Верховною Радою України від 10 грудня 1971 року № 322а-08. *Відомості ВРУ*. 1971. № 59. Ст. 375. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/322-08#Text>

8. Сімейний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 10 січня 2002 року, № 2947-III. *Відомості ВРУ*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

9. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України від 16 січня 2003 р. *Відомості ВРУ*. 2003. №№ 40-44, ст.356.

10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України, прийнятий Верховною радою України від 19 листопада 1993 року, № 2801-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.

11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України, прийнятий Верховною радою України від 23 вересня 1999 року, № 4004-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46-47. Ст. 403.

Спеціальна література

1. «Воєнне» медичне право в запитаннях і відповідях: посібник; кол. авторів. Київ: НААНУ. 2022. 78 с.

2. Авсієвич А. В. Теоретико-методологічні засади медичного права (в контексті положень Сенюта І.Я. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я [Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин і механізми захисту їхніх прав] / у 2 т. / [авт. кол.: М. І. Бадюк, П. Б. Волянський, Р. Ю. Гревцова та ін.; ред. кол.: В. М. Князевич (голова), Я. Ф. Радиш (заст.голови) та ін.]. Київ: НАДУ, 2018.

3. Берн І., Езер Т., Коен Дж., Оверал Дж., Сенюта І. Права людини у сфері охорони здоров'я: практичний посібник. К., 2012. URL: <https://healthrights.org.ua/biblioteka/literatura/knigi/#c367/>

4. Біоетика та біобезпека: навчальний посібник / Укладачі: Юлія Максименко, Дмитро. Вискушенко. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 126 с.

5. Григус І.М., Романишин М.Я. Перша медична допомога: підручник. Видавництво: Новий світ. 2023. 176 с.

6. Домедична допомога: курс лекцій. / О.В.Чуприна, Т.П. Жилін, Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. - 120 с.

7. Загальна теорія здоров'я та здоров'я збереження : кол. моногр. / за заг. ред. проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Вид. Рожко С.Г., 2017. 488 с.

8. Медичне право : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.Б. Булеци; д-ра юрид. наук, доц. М.В. Менджул. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 720 с.

9. Островська Б. В. Міжнародно-правове регулювання права людини на життя в контексті біоетики : монографія. Київ : Логос, 2019. 604 с.

10. Стеценко С.Г., Галай В.О. Медичне право України (реалізація та захист прав пацієнтів): Монографія. К.: Атіка, 2010. 168 с.

11. Тарасевич Т. Ю. Поняття й види соматичних прав людини. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 12. С. 83-85. URL: http://www.lsej.org.ua/12_2021/18.pdf.

12. Триньова Я.О. Сурогатне материнство. Настільна книга адвоката, лікаря, сурмами, генетичних батьків та правоохоронця. К.: Норма права. 2021. 356 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційна сторінка Президента України <http://www.president.gov.ua/>
3. Урядовий портал <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційна Інтернет-сторінка Кабінету міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про академічну доброчесність у Львівському національному університеті природокористування (затверджене вченою радою університету від 22.02.2022 р., протокол № 6).